

IMPLEMENTACIJA LISABONSKE KONVENCIJE U BIH

IMPLEMENTATION OF LRC IN BIH (ILIRIC)

Rezultat 1: Analizirana Mapa puta za sustavnu provedbu Lisabonske konvencije u BiH

i propisi o priznavanju IVK

Rezultat 2.: Izrađen Model propisa o priznavanju IVK

UVOD

Potpisivanjem i ratificiranjem Konvencije Vijeća Europe/UNESCO-a o priznavanju kvalifikacija u visokom obrazovanju u europskoj regiji (ETS No.165, 1997.) (u daljnjem tekstu: Lisabonska Konvencija) 2003. godine, kao međunarodnog ugovora, BiH je preuzela obvezu da uskladi svoje zakonodavstvo s Lisabonskom Konvencijom i omogući njenu punu provedbu.

Kao rezultat provedbe Twinning projekta „ O snaživanje institucijskih kapaciteta za priznavanje visokoškolskih kvalifikacija u BiH “, koji je tijekom 2018. i 2019. godine implementirao CIP u suradnji s partnerima iz Hrvatske, Francuske i Latvije, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je usvojilo Mapu puta za sustavnu provedbu Lisabonske konvencije o priznavanju („Službeni glasnik BiH “, broj 64/20).

Cilj analize Mape puta i 17 propisa o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija je utvrditi neusklađenost propisa sa preporukama definiranim Mapom puta, te predložiti izmjene i dopune važećih propisa kako bi se potaknulo potpuno usklađivanje sa Konvencijom i njezinim pratećim dokumentima. Kako bi se dobio sveobuhvatniji uvid u postupke i prakse propisane pravnim okvirom u BiH, te njihov odnos prema načelima Lisabonske konvencije, izvršena je detaljnija analiza pravnih dokumenata o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija. Analiza je prikazana u nastavku, a temelji se na 16 ključnih načela Lisabonske konvencije i njezinih pratećih dokumenata:

1. Koherentna uporaba precizne terminologije - uporaba različitih pojmova koji se najviše spominju u Lisabonskoj Konvenciji: kvalifikacija, priznavanje u svrhu zapošljavanja i nastavka obrazovanja, ekvivalentnost, institucionalna autonomija, bitna razlika.
2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti - nadležnost u donošenju odluka mora biti jasno podijeljena u pogledu akademskog i stručnog priznavanja. Model koji bi bio najviše u skladu s načelima Lisabonske konvencije je onaj u kojem se nadležnost za stručno priznavanje dodjeljuje ministarstvima obrazovanja na temelju obveznog mišljenja CIP-a. Nadležnost za akademsko priznavanje bi trebale imati visokoškolske ustanove na kojima se želi nastaviti obrazovanje, jer samo one mogu procijeniti kompetencije za nastavak obrazovanja, a u slučaju nedoumica oko statusa studijskog programa i visokoškolske ustanove, kao i sve druge informacije u postupku vrednovanja, visokoškolske ustanove mogu tražiti asistenciju CIP-a.
3. Nediskriminacija - postupak priznavanja je jednak za sve i zabranjena je diskriminacija po bilo kojoj pretpostavljenoj ili ostvarenoj osnovi, kao što su spol, rod, fizički nedostatak, bračno stanje, boja kože, vjeroispovijesti, političko i drugo opredjeljenje, nacionalno, etičko ili socijalno podrijetlo, veza s nekom nacionalnom zajednicom, imovina, rođenje, starosna dob ili neki drugi status, odnosno bilo koja druga okolnost koja nije povezana s vrijednošću inozemne obrazovne isprave čije se priznavanje traži, kao i po teritorijalnom ili drugom osnovu (uvjet prebivalište/boravište/pravni interes).

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost - nadležna tijela za priznavanje trebaju podnositeljima zahtjeva dati sve informacije o postupku priznavanja kvalifikacija, kao i o kriterijima koji se koriste u tim postupcima, a poželjno je da te informacije budu dostupne na internetskim stranicama nadležnih tijela.
5. Razuman rok - odluka o priznavanju se mora donijeti u razumnom roku koji određuju nadležne vlasti, a koji ne bi trebao biti duži od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.
6. Bitna razlika - kvalifikacija se priznaje, osim ako se može utvrditi bitna razlika između kvalifikacije za koju se traži priznavanje i odgovarajuće kvalifikacije u zemlji u kojoj se traži priznavanje. Bitne su samo one razlike koje su toliko značajne da bi najvjerojatnije spriječile kandidata da uspije u željenoj aktivnosti, kao što je daljnji studij i istraživačke aktivnosti ili ukoliko kandidat nema dovoljne kompetencije za zaposlenje s datom kvalifikacijom.
7. Integracija bolonjskih alata - s ciljem osiguravanja transparentnosti vještina i kvalifikacija Bolonjski proces je unio pojmove dodatak diplomi, ishodi učenja, ECTS bodovi i kvalifikacijski okvir koji su, također, ključni elementi vrednovanja visokoškolskih kvalifikacija u postupku priznavanja.
8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija - kvalifikacije stečene djelomičnim ili potpunim priznavanjem prethodnog učenja (kompetencije stečene kroz formalno i/ili neformalno obrazovanje te informalno učenje).
9. Priznavanje zajedničkih programa (joint degrees) i kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem – zajednički programi su programi koje ustanovljavaju, koordiniraju i zajednički nude najmanje dvije visokoškolske ustanove, najčešće iz različitih država, a koji vode do dvostrukog, višestrukog ili dvojnog stupnja, dok su kvalifikacije stečene prekograničnim obrazovanjem način izvođenja studijskog programa gdje se studijski program ne izvodi u istoj državi u kojoj se nalazi sjedište visokoškolske ustanove koja dodjeljuje visokoškolsku kvalifikaciju.
10. Priznavanje kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj - razvoj postupaka za priznavanje kvalifikacija prethodno navedenih kategorija, čak i u slučaju kad se kvalifikacija ne može dokumentirati.
11. Pravo na žalbu - podnositelj zahtjeva mora imati pravo žalbe. Pravo na pokretanje upravnog spora umjesto prava na žalbu nije u skladu s odredbama Lisabonske Konvencije.

12. Vrednovanje u svrhu priznavanja visokoškolskih kvalifikacija - utvrđivanje razine, obujma, profila i kvalitete inozemne obrazovne kvalifikacije, kao i prava koja ta kvalifikacija daje u zemlji u kojoj je stečena.
13. Povezanost priznavanja i osiguranja kvalitete - priznavanje kvalifikacija je uvjetovano kvalitetom institucija koje izdaju dokumente odnosno pružaju djelatnost visokog obrazovanja, a tijela za priznavanje trebala bi imati povjerenje u informacije o sustavima i kvalifikacijama visokog obrazovanja potpisnica Konvencije.
14. Automatsko priznavanje - dovodi do automatskog prava podnositelja zahtjeva koji ima kvalifikaciju određene razine da bude razmatran za ulazak na tržište rada ili studijski program sljedeće razine u bilo kojoj zemlji Europskog prostora visokog obrazovanja. Cilj automatskog priznavanja je olakšati nositelju kvalifikacije pristup nastavku obrazovanja i zapošljavanju u BiH.
15. Digitalna rješenja - podrazumijevaju digitalizacija postupka priznavanja, prvenstveno mogućnost online apliciranja, te automatizaciju i digitalizaciju postupka priznavanja, uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju. Bitan korak ka digitalizaciji je uvođenje Baze podataka sa svim inozemnim visokoškolskim kvalifikacijama priznatim od strane ENIC/NARIC centara ekonomija Zapadnog Balkana koja bi budućim aplikantima prije podnošenja zahtjeva pružila informaciju kako je njihova kvalifikacija priznata u svim ekonomijama Zapadnog Balkana a u konačnici omogućila u potpunosti digitaliziran postupak priznavanja.
16. Ekonomičnost postupka priznavanja - troškovi postupka priznavanja ne smiju biti veći od stvarnih troškova. Imajući u vidu prakse ostalih zemalja potpisnica Lisabonske konvencije, kao i procjenu CIP-a, ti troškovi ne bi smjeli premašivati iznos od 200 KM, a svaku visokoškolsku obrazovnu ispravu trebalo bi cijeniti jednako, bez obzira na kvalifikaciju koja se njome dokazuje. Bitno je napomenuti da se ispunjavanjem prethodnih kriterija, ponajviše digitalizacijom i olakšavanjem postupka priznavanja uvelike doprinosi ekonomičnosti postupka bez obzira na cijenu istoga.

ANALIZA ZAKONODAVSTVA U BIH

HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

ŽUPANIJA SREDIŠNJA BOSNA

KANTON 10/HERCEG-BOSANSKA ŽUPANIJA

Uvidom u zakonodavni okvir navedenih županija/kantona (*Zakon o nostrifikaciji i ekvivalenciji inozemnih obrazovnih isprava ("Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije", broj: 5/05)*, *Zakon o nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava ("Službene novine Kantona Središnja Bosna", broj: 10/02)*, *Zakon o nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj: 11/06)*) utvrđeno je da su u istima još uvijek na snazi pravni propisi na osnovu kojih se provodi nostrifikacija, pojam izravno protivan Lisabonskoj konvenciji i u potpunosti neusklađen s odrednicama Bolonjskog procesa.

Samim tim, utvrđeno je da navedene županije/kantoni nisu usvojile Preporuke koje su propisane Odlukom o usvajanju Mape puta za sustavno provođenje Lisabonske konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija ("Službeni glasnik BiH", broj: 64/20), stoga ih ponovno ističemo.

Preporuke:

1. Preporučuje se promijeniti propise o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija na način da se napusti nostrifikacija i uvede postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija.
2. U izmjenama propisa preporučuje se koristiti Model zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih isprava.

REPUBLIKA SRPSKA

Razmatrani propisi:

- Pravilnik o postupku priznavanja strane visokoškolske kvalifikacije Agencije za visoko obrazovanje Republike Srpske, broj: 1-02-2-104/23 od 7.4.2023. godine;
- Zakon o visokom obrazovanju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 67/20);

Propisi stavljeni van snage:

- Pravilnik o postupku priznavanja strane visokoškolske kvalifikacije, broj: 01/1.5.334/21 od 24.8.2021. godine,
- Zakon o visokom obrazovanju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16, 31/18, 26/19 i 40/20).

1. Koherentna primjena precizne terminologije

Pravilnikom o postupku priznavanja strane visokoškolske kvalifikacije definirani su ključni pojmovi-inozemna kvalifikacija, inozemna obrazovna isprava, vrednovanje, priznavanje kvalifikacije i ishodi učenja.

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti

Postupak stručnog priznavanja provodi Agencija za visoko obrazovanje RS-a putem svoje unutrašnje organizacijske jedinice Centra za informisanje i priznavanje stranih visokoškolskih kvalifikacija (čl. 3. Pravilnika i čl. 110. Zakona o visokom obrazovanju).

Člankom 111. Zakona o visokom obrazovanju je propisano da akademsko priznavanje provodi visokoškolska ustanova na kojoj nositelj kvalifikacije želi nastaviti obrazovanje.

3. Načelo nediskriminacije

Člankom 4. Zakona o visokom obrazovanju propisano je da je jedan od principa visokog obrazovanja zabrana svih vidova diskriminacije, dok u Pravilniku ne postoje posebne odredbe o nediskriminaciji u postupku priznavanja, ali smo uočili da je za postupak priznavanja potrebno, između ostalog, dostaviti uvjerenje o državljanstvu BiH i Republike Srpske, što predstavlja vid diskriminacije, pa su u tom dijelu potrebne izmjene Pravilnika. U razgovoru s predstavnicima AVORS-a utvrđeno je da se radi o grešci prilikom pisanja Pravilnika, odnosno da nije bilo namjere da se osobe s državljanstvom FBiH diskriminiraju a iste u praksi nisu niti diskriminirane jer, kako navode, uredno se radi i priznavanje osobama s državljanstvom FBiH i Brčko distrikta BiH.

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost ✓

Pravilnik precizno navodi dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za stručno priznavanje a Agencija vodi evidenciju i trajno čuva dokumentaciju o provedenim postupcima profesionalnog priznavanja u pisanom i elektronskom obliku (čl.4. i 10. Pravilnika). Kriteriji vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija su jasno pobrojani u čl. 6. Pravilnika.

5. Razuman rok ✓

Članak 7. Pravilnika propisuje da se rješenje o priznavanju strane visokoškolske kvalifikacije donosi u roku od 90 dana od dana prijema urednog zahtjeva za priznavanjem strane visokoškolske kvalifikacije. Kad je riječ o akademskom priznavanju isto se provodi na način i po postupku propisanim općim aktom visokoškolske ustanove, iz čega zaključujemo da je njima regulirano i pitanje roka za donošenje rješenja o priznavanju.

6. Bitne razlike ✗

Propisi o visokom obrazovanju ne spominju bitne razlike, pa donosimo preporuku u tom dijelu.

7. Integracija bolonjskih alata ✓

Zakon i Pravilnik poznaju pojmove – dodatak diplomu, ECTS bodovi, kvalifikacijski okvir i ishodi učenja.

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija ✗

Pravilnik o priznavanju ne spominje pojmove formalnog i neformalnog obrazovanja i informalnog učenja, kao ni priznavanje istih.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem ✗

Propisi o visokom obrazovanju ne spominju priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem, pa donosimo preporuku u tom dijelu.

10. Priznavanje kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj /

Izbjeglice i raseljene osobe su navedene u čl. 4. Pravilnika, samo u kontekstu dokazivanja svog statusa, no posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj ne postoje, stoga naša je naša preporuka da se Pravilnikom ili drugim propisom propiše priznavanje kvalifikacija izbjeglicama, raseljenim osobama i osobama u situaciji sličnoj izbjegličkoj.

11. Pravo na žalbu ✓

Člankom 7. Pravilnika propisano je da protiv rješenja o priznavanju, nositelj kvalifikacije može uložiti žalbu Upravnom odboru Agencije u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. Kada je riječ o akademskom priznavanju isto se provodi na način i po postupku propisanim općim aktom visokoškolske ustanove, iz čega zaključujemo da je njima regulirano i pitanje prava na žalbu.

12. Vrednovanje u svrhu priznavanja visokoškolskih kvalifikacija /

Člankom 6. Pravilnika propisano je da postupku vrednovanja stranog studijskog programa predhodi pribavljanje informacija o sistemu studiranja u zemlji u kojoj je strana visokoškolska diploma stečena, akreditaciji visokoškolske ustanove i studijskog programa, te drugih informacija o studiju koji je prethodio stjecanju strane visokoškolske kvalifikacije, a koje Centar pribavlja putem Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja BiH. Napominjemo da CIP u svom mišljenju osim informacija o studijskom programu, daje i informacije o obrazovnom sustavu i kvalifikacijskom okviru zemlje koja je izdala kvalifikaciju, te povezanosti s EQF-om, statusu obrazovne ustanove koja je izdala kvalifikaciju, informacije o razini stečene kvalifikacije, te prava koja pripadaju nositelju kvalifikacije u zemlji gdje je kvalifikacija stečena, stoga smatramo da prednju odredbu treba preciznije obrazložiti.

13. Povezanost priznavanja i osiguranja kvalitete ✓

Pri priznavanju kvalifikacija uzima se u obzir akreditacija visokoškolske ustanove, što je i navedeno u čl. 6. Pravilnika.

14. Automatsko priznavanje X

Zakon ne spominje pojam automatskog priznavanja kvalifikacija, stoga je naša preporuka da se u Pravilniku propiše i način automatskog priznavanja.

15. Digitalna rješenja X

Pravilnik ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga je naša preporuka da se propiše isto.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja ✓

Pravilnikom o određivanju visine naknada za pružanje usluga iz nadležnosti Agencije za visoko obrazovanje RS-a i vrstama i načinu raspodjele vlastitih prihoda propisano je da troškovi postupka priznavanja iznose 150 KM, ukoliko aktom visokoškolske ustanove nije regulirano drugačije.

Preporuke:

1. Izmijeniti Pravilnik o postupku priznavanja strane visokoškolske kvalifikacije na način da se pravo na priznavanje strane kvalifikacije ne uvjetuje državljanstvom Republike Srpske.
2. Izmijeniti propise o priznavanju na način da se u isti unesu odredbe o bitnim razlikama, odnosno odredbu da se kvalifikacija priznaje, osim ako se utvrde bitne razlike između kvalifikacije za koju se traži priznavanje i odgovarajuće kvalifikacije u zemlji u kojoj se traži priznavanje. Također, poželjno je navesti te razlike.
3. Izmijeniti propise o priznavanju na način da se u isti unesu pojmovi formalnog i neformalnog obrazovanja i informalnog učenja, te odredbe o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i Preporuke o priznavanju specifičnih oblika učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 69/22).
4. U propise o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).
5. U propise o priznavanju unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, u skladu s CIP-ovim Preporukama o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u Bosni i Hercegovini osobama s

nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 81/14).

6. U propise o priznavanju unijeti odredbu o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije u određenim slučajevima bez provođenja posebnog postupka priznavanja, s ciljem olakšavanja nastavka obrazovanja i zapošljavanja u BiH nositelju kvalifikacije, odnosno automatskom priznavanju.
7. U propise o priznavanju unijeti odredbu kojom bi se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogućilo online apliciranje, praćenje postupka priznavanja, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog postupka uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

BRČKO DISTRIKT BiH

Razmatrani propisi:

- Zakon o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine („Službene novine Brčko distrikta BiH“, broj: 02/15),
- Pravilnik o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine („Službene novine Brčko distrikta BiH“, broj: 13/16).

1. Koherentna primjena precizne terminologije ✓

Člankom 2. Zakona definirani su ključni pojmovi - inozemna obrazovna kvalifikacija, inozemna obrazovna isprava, vrednovanje, priznavanje kvalifikacije.

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti ✓

Člankom 12. Zakona je propisano da stručno priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija obavlja Povjerenstvo za priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja uz obvezu prethodno pribavljene preporuke CIP-a, a čl. 11. da akademsko priznavanje vrše licencirane visokoškolske ustanove sa sjedištem u Distriktu.

3. Načelo nediskriminacije /

Člankom 3. Zakona propisano je da postupak priznavanja inozemnih kvalifikacija, počiva, između ostalog, na principima i standardima Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, za puno osiguranje i poštivanje prava na obrazovanje i slobodu kretanja te zabranu diskriminacije po bilo kojoj osnovi. No čl. 5. Zakona uvjetuje pravo na priznavanje strane kvalifikacije osobama s prebivalištem ili boravištem u Distriktu, što predstavlja vid diskriminacije, pa su u tom dijelu potrebne izmjene Zakona.

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost ✓

Člankom 7. Zakona propisano je da se vrednovanje i priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija obavlja isključivo na temelju stečenih znanja, vještina i kompetencija, a s ciljem utvrđivanja vrste i razine studija u Bosni i Hercegovini koji odgovara vrsti i razini studija na kojem je stečena inozemna visokoškolska kvalifikacija. U postupku vrednovanja i priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija nadležna tijela, pribavljaju mišljenja, preporuke i informacije od Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja. Člankom 7. Pravilnika precizno se navodi dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za priznavanje., a čl. 16. da je Odjel za obrazovanje dužan voditi evidencije o svim provedenim postupcima stručnog priznavanja.

5. Razuman rok /

Članak 10. Zakona propisuje da je rok za donošenje rješenja kojim se odlučuje o zahtjevu stranke za vrednovanje i priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije četiri mjeseca od dana podnošenja urednog zahtjeva stranke. Iako je ovaj rok u skladu s odredbama Lisabonske konvencije, smatramo da u skladu s odredbama Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta BiH, rok za donošenje rješenja ne bi trebao biti duži od 60 dana, pa naša preporuka ide u tom smjeru.

6. Bitne razlike ✓

Inozemna visokoškolska kvalifikacija se priznaje ukoliko se utvrdi da ne postoje bitne razlike između visokoškolske kvalifikacije za koju se traži priznavanje i odgovarajuće visokoškolske kvalifikacije u BiH (čl. 9. Pravilnika). Nadalje su pobrojane bitne razlike.

7. Integracija bolonjskih alata ✓

Zakon poznaje pojmove – ECTS bodovi, dodatak diplomi, kvalifikacijski okvir i ishodi učenja.

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija /

Pojmovi neformalnog i informalnog učenja se spominju u čl. 12. Pravilnika, međutim posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih djelomičnim ili potpunim priznavanjem prethodnog učenja ne postoje, stoga preporučujemo da se iste ugrade u Zakon. Također skrećemo pažnju na to da se umjesto pojma neformalnog učenja koristi pojam neformalnog obrazovanja.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem ✕

Ne postoje posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

10. Priznavanje kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i
osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj ✕

Iako je čl. 6. Zakona propisano da se na pitanja koja nisu regulirana ovim Zakonom primjenjuju, između ostalog, akti CIP-a, nije precizirana Preporuka CIP-a o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u BiH osobama s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije niti postoje posebne odredbe o postupcima priznavanja kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

11. Pravo na žalbu

X

Člankom 10. Zakona propisano je da je rješenje o priznavanju konačno u upravnom postupku, iz čega proizlazi da ne postoji pravo žalbe. Ističemo da pravo na pokretanje upravnog spora umjesto prava na žalbu nije u skladu s odredbama Lisabonske konvencije i mišljenja smo da podnositelj zahtjeva mora imati pravo na žalbu, te smo u tom pravcu dali i preporuku.

12. Vrednovanje u svrhu priznavanja visokoškolskih
kvalifikacija

✓

Člankom 7. Zakona propisano je da se vrednovanje i priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija obavlja isključivo na temelju stečenih znanja, vještina i kompetencija, a s ciljem utvrđivanja vrste i razine studija u Bosni i Hercegovini koji odgovara vrsti i razini studija na kojem je stečena inozemna visokoškolska kvalifikacija. U postupku vrednovanja i priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija nadležna tijela, pribavljaju mišljenja, preporuke i informacije od Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja.

13. Povezanost priznavanja i osiguranja kvalitete

✓

U postupku vrednovanja i priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija nadležna tijela, pribavljaju mišljenja, preporuke i informacije od Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (čl.8. Zakona).

14. Automatsko priznavanje

✓

Člankom 6. propisano je da šef Odjeljenja za obrazovanje može donijeti rješenje o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije bez provođenja postupka priznavanja. Donošenje rješenja vrši se u slučaju postojanja međunarodnog bilateralnog ili multilateralog sporazuma o međusobnom priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija.

15. Digitalna rješenja

X

Zakon ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istih.

Člankom 9. Zakona propisano je da je stranka oslobođena plaćanja naknade u postupku za vrednovanje i priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije što posebno pozdravljamo.

Preporuke:

1. U propise o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o nediskriminaciji po bilo kojem osnovu, uključujući i teritorijalni osnov, odnosno da se pravo na priznavanje strane kvalifikacije ne uvjetuje prebivalištem i boravištem u Distriktu.
2. U Zakonu o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine izmijeniti odredbu o roku za donošenje rješenja na način da je rok za donošenje rješenja kojim se odlučuje o zahtjevu stranke za vrednovanje i priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva stranke.
3. Izmijeniti propise o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i Preporukama o priznavanju specifičnih oblika učenja ("Službeni glasnik BiH", broj 69/22).
4. U propise o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).
5. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, u skladu s CIP-ovim Preporukama o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u BiH osobama s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 81/14).
6. U propise o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbu da podnositelj zahtjeva za priznavanje ima pravo žalbe na odluku o priznavanju. Kod akademskog priznavanja predlažemo da o žalbama odlučuje Senat ili drugo tijelo sveučilišta, a kod stručnog priznavanja da to bude Povjerenstvo ili Ured za žalbe pri Distriktu.
7. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogući online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

UNSKO-SANSKI KANTON

Razmatrani propisi:

- Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj: 4/21).

Propisi stavljani van snage:

- Zakon o nostrifikaciji i ekvivalenciji inozemnih školskih svjedodžbi ("Službeni glasnik Unsko - sanskog kantona", broj: 23/11);
- Pravilnik o nostrifikaciji i ekvivalenciji inozemnih školskih svjedodžbi ("Službeni glasnik Unsko - sanskog kantona“, broj:15/12).

1. Koherentna primjena precizne terminologije ✓

Člankom 1.,2. i 3. Zakona definirani su ključni pojmovi - inozemna obrazovna kvalifikacija, inozemna obrazovna isprava, vrednovanje, priznavanje kvalifikacije i ishodi učenja.

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti /

Člankom 9. Zakona je propisano da postupak stručnog priznavanja provodi visokoškolska ustanova (uz obvezu prethodno pribavljene preporuke CIP-a), a čl. 16. da postupak akademskog priznavanja provodi visokoškolska ustanova na kojoj se želi nastaviti obrazovanje. Uočeno je da visokoškolske ustanove rade i stručno i akademsko priznavanje, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

3. Načelo nediskriminacije ✓

Člankom 2. Zakona propisano je da u procesu priznavanja inozemnih kvalifikacija, diskriminacija nije dopuštena ni po kojoj osnovi.

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost ✓

Kriteriji vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija su transparentni i dosljedni, informacije o postupku priznavanja su dostupne podnositelju zahtjeva, a u postupku priznavanja primjenjuju, između ostalog, načela i pravila u skladu sa preporukama CIP-a, Lisabonskom konvencijom I njenim pratećim dokumentima (čl. 2.). Zakon precizno navodi dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za stručno priznavanje, a Ministarstvo je dužno u elektronskom obliku voditi evidencije o svim provedenim postupcima stručnog priznavanja te o svim odlukama o eventualnom automatskom priznavanju (čl. 10 i 14.).

5. Razuman rok

Članak 12. Zakona propisuje da se zahtjev za priznavanje rješava žurno, a najkasnije u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

6. Bitne razlike

Nadležno tijelo će dodijeliti puno priznavanje obrazovne kvalifikacije ukoliko ne utvrdi bitne razlike, a ukoliko se potpuno priznavanje ne može dodijeliti zbog bitnih razlika, nadležno tijelo razmatra mogućnost alternativnih formi priznavanja: uvjetnog, djelomičnog i alternativnog (čl. 16.). Napominjemo da je poželjno navesti bitne razlike.

7. Integracija bolonjskih alata

Zakon poznaje pojmove – dodatak diplomu, kvalifikacijski okvir i ishodi učenja, a koji se navode u čl. 10., 11. i 3. Zakona.

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija

Zakon definira pojmove formalnog i neformalnog učenja i informalnog učenja, te navodi priznavanje prethodnog učenja (čl. 1.), međutim posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih djelomičnim ili potpunim priznavanjem prethodnog učenja ne postoje, stoga preporučujemo da se iste ugrade u Zakon. Također skrećemo pažnju da se umjesto formalnog i neformalnog učenja koristi pojam formalnog i neformalnog obrazovanja.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem

Ne postoje posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

10. Priznavanje kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i
osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj

Člankom 5. Zakona propisano je da pravo na priznavanje imaju državljani BiH, strani državljani, osobe bez državljanstva, azilanti, osobe kojima je priznat izbjeglički status, te osobe kojima je priznat status supsidijarne zaštite. Čl. 18. je propisano je da su zadnje 3 kategorije oslobođene plaćanja troškova postupka, što pozdravljamo. Nije razrađen postupak priznavanja kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

11. Pravo na žalbu

/

Člankom 12. Zakona propisano je da protiv prvostupanjskog rješenja visokoškolske ustanove, podnositelj zahtjeva ima pravo izjaviti žalbu Ministarstvu. Smatramo da Ministarstvo nema kompetencija da odlučuje o žalbama u postupcima akademskog priznavanja, posebno kada je žalba vezana za kompetencije, stoga naša preporuka ide u smjeru izmjena ove odredbe.

12. Vrednovanje u svrhu priznavanja visokoškolskih kvalifikacija

✓

Člankom 11. Zakona propisano je da tijekom postupka priznavanja treba utvrditi vjerodostojnost obrazovne isprave, informacije o obrazovnom sustavu i kvalifikacijskom okviru zemlje koja je izdala kvalifikaciju, te povezanosti s EQF-om, statusu obrazovne ustanove koja je izdala kvalifikaciju, informacije o razini stečene kvalifikacije, te prava koja pripadaju nositelju kvalifikacije u zemlji gdje je kvalifikacija stečena. Također, zakon navodi da provjeru vjerodostojnosti može izvršiti nadležno tijelo izravno ili posredstvom Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja, a u svezi s tim predlažemo izmjenu ove odredbe na način da se u postupku priznavanja obvezno ishodi mišljenje ili preporuka CIP-a.

13. Povezanost priznavanja i osiguranja kvalitete

✓

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta ustanova koje izdaju visokoškolske kvalifikacije, što je i navedeno u čl. 11. Zakona.

14. Automatsko priznavanje

✓

U slučajevima kada postoji opravdan razlog, ministar može donijeti odluku o automatskom priznavanju za određene inozemne obrazovne kvalifikacije, kao recimo u slučaju međunarodnog bilateralnog ili multilateralnog sporazuma o međusobnom automatskom priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija (čl. 8. Zakona).

15. Digitalna rješenja

X

Zakon ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istih.

Člankom 18. Zakona propisano je da visinu naknade za troškove priznavanja donosi svaki organ za priznavanje posebnom Odlukom, a visina naknade ne može biti veća od stvarnih troškova postupka priznavanja, te ne veća od 200 KM, kao što smo već naveli, je propisano da su azilanti, osobe kojima je priznat izbjeglički status, te osobe kojima je priznat status supsidijarne zaštite oslobođeni plaćanja troškova postupka, što pozdravljamo.

Preporuke:

1. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da nadležna obrazovna vlast preuzme nadležnost nad provedbom postupka stručnog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, a da akademsko priznavanje provodi visokoškolska ustanova na kojoj se želi nastaviti obrazovanje.
2. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i Preporukama o priznavanju specifičnih oblika učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 69/22).
3. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).
4. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, u skladu s CIP - ovim Preporukama o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija u BiH osobama s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 81/14).
5. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbu da kod akademskog priznavanja o žalbama odlučuje Senat ili drugo tijelo Univerziteta, a kod stručnog priznavanja Povjerenstvo ili Ured za žalbe pri Ministarstvu ili Kantonu.
6. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbu kojom se u postupku priznavanja obvezno ishodi mišljenje ili preporuka CIP-a.
7. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogući online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

ŽUPANIJA POSAVSKA

Razmatrani propisi:

- Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija ("Narodne novine Županije Posavske", broj: 8/17)

1. Koherentna primjena precizne terminologije ✓

Člankom 1. i 2. Zakona definirani su ključni pojmovi - inozemna obrazovna kvalifikacija, inozemna obrazovna isprava, vrednovanje, priznavanje i izjednačavanje kvalifikacije.

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti ✗

Člankom 9. i 13. Zakona propisano je da priznavanje inozemnih kvalifikacija, kako u svrhu zapošljavanja, tako i za daljnje obrazovanje, obavlja Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa, uz obvezu pribavljanja mišljenja CIP-a, dok je čl. 6. i 13. propisano da Ministarstvo (za akademsko priznavanje) traži mišljenje visokoškolske ustanove te da se priznavanje provodi na visokoškolskoj ustanovi na kojoj nositelj kvalifikacije želi nastaviti obrazovanje. Imajući u vidu kontradiktornost prethodnih odredbi, potrebne su izmjene Zakona.

3. Načelo nediskriminacije /

Člankom 3. Zakona propisano je da u procesu priznavanja inozemnih kvalifikacija, diskriminacija nije prihvatljiva ni po kojoj osnovi. No čl. 7. uvjetuje pravo na priznavanje strane kvalifikacije s prebivalištem u Županiji, osim u slučaju pravnog interesa, što predstavlja vid diskriminacije, pa su u tom dijelu potrebne izmjene Zakona.

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost ✓

Postupak priznavanja inozemne kvalifikacije provodi se u skladu s kriterijima transparentnosti, učinkovitosti i ekonomičnosti, sukladno dosljednim i jasnim kriterijima usmjerenim na procjenu inozemne kvalifikacije koja dokazuje kompetentnost, znanje, vještine i kompetencije nositelja kvalifikacije (čl. 3.). Informacije za priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija dostupne su na internetskoj stranici Ministarstva.

5. Razuman rok ✓

O priznavanju se odlučuje rješenjem koje izdaje ministar u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, a u slučaju potrebe rok se može produžiti do 60 dana (čl.23.).

6. Bitne razlike ✓

Ukoliko se u postupku priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije utvrdi bitna razlika u kvaliteti ishoda učenja/programa i/ili visokoškolske ustanove gdje je stečena kvalifikacija, u odnosu na one koje se odnose na sličnu kvalifikaciju za koju se traži priznavanje, tijelo koje priznaje kvalifikaciju treba dokumentirati razlike i na temelju njih predložiti djelomično priznavanje kvalifikacije (čl. 28). Nadalje su pobrojane bitne razlike i slučajevi kad se priznavanje može odbiti (čl. 31.).

7. Integracija bolonjskih alata ✓

Zakon poznaje pojmove - ishodi učenja, ECTS bodovi i kvalifikacijski okvir, a koji se navode u čl. 12, 21,22. Zakona.

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija /

Zakon definira pojmove formalnog i neformalnog obrazovanje i informalnog učenja, vrednovanje i priznavanje neformalnog obrazovanja i informalnog učenja. Međutim, posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih djelomičnim ili potpunim priznavanjem prethodnog učenja ne postoje, stoga preporučujemo da se iste ugrade u Zakon.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem ✓

Člankom 29. Zakona propisano je da se priznavanje visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem vrši samo ako su visokoškolska ustanova i studijski program priznati i/ili akreditirani u zemlji u kojoj je stečena kvalifikacija, kao i u zemlji gdje se provodi program, a čl. 30. propisuje postupak priznavanja zajedničkih programa.

10. Priznavanje kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj /

Člankom 7. Zakona propisano je da izbjeglice, raseljene osobe i osobe bez državljanstva imaju pravo na priznavanje kvalifikacija ako imaju prebivalište ili boravište u Županiji, a ukoliko ga nemaju, moraju dokazati pravni interes. Kako smo već spomenuli u načelu 3. nije dozvoljena diskriminacija po bilo kojem osnovu, uključujući i teritorijalni osnov. Nadalje je propisano da osobe s nepotpunom dokumentacijom ili bez dokumentacije imaju pravo na priznavanje formalnih kvalifikacija, u skladu s posebnim pravilnikom, a vrednovanje njihovih kvalifikacija vrši se na temelju CIP-ovih Preporuka o priznavanju inzemnih visokoškolskih kvalifikacija u BiH osobama s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 81/14).

11. Pravo na žalbu

X

Člankom 25. Zakona propisano je da protiv rješenja o priznavanju ne postoji mogućnost žalbe, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana primitka rješenja. Ističemo da pravo na pokretanje upravnog spora umjesto prava na žalbu nije u skladu s odredbama Lisabonske konvencije i mišljenja smo da podnositelj zahtjeva mora imati pravo na žalbu, te smo u tom pravcu dali i preporuku.

12. Vrednovanje u svrhu priznavanja visokoškolskih
kvalifikacija

✓

Člankom 6. Zakona propisano je da priznavanje provodi Ministarstvo uz obvezno pribavljanje mišljenja CIP-a. Iako mišljenje CIP-a nije pravno obvezujuće, ono sadrži sve informacije o utvrđivanju razine, obujma, profila i kvalitete inozemne obrazovne kvalifikacije, kvalitete visokoškolske ustanove koja izdaje kvalifikaciju, kao i o pravima koja ta kvalifikacija daje u zemlji u kojoj je stečena, zbog čega smatramo da isto treba biti inkorporirano (potpuno ili djelomično) u rješenje o priznavanju.

13. Povezanost priznavanja i osiguranja kvalitete

✓

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta ustanova koje izdaju visokoškolske kvalifikacije, što je i navedeno u čl. 28, 29. i 30. Zakona.

14. Automatsko priznavanje

X

Zakon ne spominje pojam automatskog priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa propisivanje istog.

15. Digitalna rješenja

X

Zakon ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa propisivanje istih.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja

✓

Člankom 32. Zakona propisano je da se troškovi postupka priznavanja naplaćuju sukladno odredbama Zakona o upravnim pristojbama Županije Posavske, a u istom je navedeno da ti troškovi iznose 70 KM.

Preporuke:

1. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da nadležna obrazovna vlast preuzme nadležnost nad provedbom postupka stručnog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, a da akademsko priznavanje provodi visokoškolska ustanova na kojoj se želi nastaviti obrazovanje.
2. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da u odredbe o nediskriminaciji doda i teritorijalni osnov, odnosno da se pravo na priznavanje strane kvalifikacije ne uvjetuje prebivalištem u Županiji, bez obzira na pravni interes.
3. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i Preporukama o priznavanju specifičnih oblika učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 69/22).
4. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbu da podnositelj zahtjeva za priznavanje ima pravo žalbe na odluku o priznavanju. Kod akademskog priznavanja predlažemo da o žalbama odlučuje Senat ili drugo tijelo Univerziteta, a kod stručnog priznavanja da to bude Povjerenstvo ili Ured za žalbe pri Ministarstvu ili Županiji.
5. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u isti unese odredba o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije u određenim slučajevima bez provođenja posebnog postupka priznavanja, s ciljem olakšavanja pristupa nastavku obrazovanja i zapošljavanja u BiH nositelju kvalifikacije odnosno automatsko priznavanje.
6. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogući online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

TUZLANSKI KANTON

Razmatrani propisi:

1. Zakon o visokom obrazovanju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 21/21),
2. Zakon o dopunama Zakona o visokom obrazovanju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 5/22),
3. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o visokom obrazovanju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 11/22),
4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 16/22),
5. Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih isprava ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 11/11),
6. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih isprava ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 8/18);
7. Kriteriji za vrednovanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 14/11).

1. Koherentna primjena precizne terminologije

Člankom 2. Zakona o priznavanju inozemnih visokoškolskih obrazovnih isprava propisano je značenje sljedećih pojmova (obrazovna isprava, priznavanje, akademsko priznavanje, stručno priznavanje, formalno obrazovanje i neformalno obrazovanje).

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti

Nostrifikaciju, ekvivalenciju i stručno priznavanje inozemnih obrazovnih isprava vrši Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona. Akademsko priznavanje inozemnih obrazovnih isprava vrši visokoškolska obrazovna ustanova. (čl. 4. Zakona).

3. Načelo nediskriminacije

U postupcima priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija nije dopuštena diskriminacija po bilo kojem osnovu, kao što je spol, rasa, boja kože, invaliditet, jezik, religija, političko ili drugo uvjerenje, nacionalnost, etničko ili socijalno porijeklo, povezanost s nekom nacionalnom zajednicom, imovina, rođenje ili drugi status, ili na osnovu bilo kakvih drugih okolnosti koje nisu povezane s vrijednošću kvalifikacije čije se priznavanje traži - Kriteriji za vrednovanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija (točka 2. Kriterija).

Međutim, člankom 5. Zakona propisano je da pravo na priznavanje imaju državljani Bosne i Hercegovine koji imaju prebivalište na području Tuzlanskog kantona, strani državljani i osobe bez državljanstva sa boravištem na području Kantona, ako imaju pravni interes za njihovo priznavanje u Kantonu. Izuzetno, pravo na akademsko priznavanje imaju državljani Bosne i Hercegovine koji nemaju prebivalište na području Kantona, i strani državljani i osobe bez državljanstva koji nemaju boravište na području Kantona, ako imaju pravni interes za akademsko priznavanje u Kantonu. Navedeno predstavlja vid diskriminacije, pa su u tom dijelu potrebne izmjene Zakona.

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost

Postupak priznavanja inozemne kvalifikacije provodi se u skladu s kriterijima transparentnosti, učinkovitosti i ekonomičnosti. Svi propisi su dostupni besplatno na službenoj web stranici Tuzlanskog kantona, što posebno pozdravljamo.

5. Razuman rok

Postupak priznavanja obrazovne isprave se završava u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje obrazovne isprave (članak 18. Zakona).

6. Bitne razlike

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta donijelo je Kriterije za vrednovanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u kojima je propisano da se vrednovanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija obavlja isključivo na osnovu postignutih znanja, vještina i kompetencija, a u cilju utvrđivanja vrste i razine obrazovanja kojim je stečena inozemna obrazovna kvalifikacija. Inozemna obrazovna kvalifikacija će se priznati, osim ukoliko se utvrde bitne razlike između kvalifikacije za koju se traži priznavanje i odgovarajuće kvalifikacije u Bosni i Hercegovini.

7. Integracija bolonjskih alata

U Zakonu o visokom obrazovanju i Kriterijima za vrednovanje od XI-XIII detaljno su pojašnjeni Bolonjski alati. (dodatak diploma, ECTS bodovi).

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija

Zakon definiše pojmove formalnog i neformalnog obrazovanja, ali ne definiše pojmove informalnog učenja te će ići preporuka u tom smjeru.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem X

Ne postoje posebne odredbe o priznavanju zduženih studija i kvalifikacija stečenih s prekograničnim obrazovanjem, niti postoje odredbe koje se odnose na odgovarajuću preporuku CIP-a.

10. Priznavanje izbjeglica i raseljenih lica X

Ne postoje posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica i raseljenih osoba, niti postoje odredbe koje se odnose na odgovarajuću preporuku CIP-a.

11. Pravo na žalbu ✓

Protiv rješenja o stručnom priznavanju može se izjaviti žalba Komisiji za drugostupanjsko upravno rješavanje Vlade Tuzlanskog Kantona u roku od 15 dana od dana prijema rješenja (čl.16. stavak 6. Zakona).

Protiv rješenja o akademskom priznavanju može se izjaviti žalba Senatu visokoškolske ustanove u roku 15 dana od dana prijema rješenja (čl.16. stavak 5. Zakona).

12. Vrednovanje u priznavanju IVK ✓

Nadležni organi za provođenje postupka stručnog i akademskog priznavanja imaju obvezu prethodnog pribavljanja preporuke CIP-a.

13. Veza osiguranja kvalitete i priznavanja ✓

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta institucija koje izdaju visokoškolske ustanove. (članak 16. Zakona)

14. Automatsko priznavanje X

Zakon ne spominje pojam automatskog priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

15. Digitalna rješenja X

Zakon ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja IVK

O visini naknade za troškove akademskog i stručnog priznavanja odlučuje svaka visokoškolska ustanova posebnom odlukom o cijeni provođenja postupka akademskog priznavanja inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija. Visina naknade ne može biti veća od stvarnih troškova postupka priznavanja.

Pohvalno je da je podnositelj zahtjeva oslobođen troškova postupka priznavanja ukoliko ima status azilanta, osobe kojoj je priznat izbjeglički status ili osobe kojoj je priznat status supstidijarne zaštite. Prema saznanjima CIP-a, iznos je 150KM što se smatra prihvatljivom cijenom postupka.

Preporuke:

1. Izmjeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da u odredbe o nediskriminaciji doda i teritorijalni osnov, odnosno da se pravo na priznavanje strane kvalifikacije ne uvjetuje prebivalištem u Tuzlanskom kantonu, bez obzira na pravni interes.
2. Izmjeniti Zakon o o priznavanju inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija na način da se u isti unese odredba o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije u određenim slučajevima bez provođenja posebnog postupka priznavanja, s ciljem olakšavanja pristupa nastavku obrazovanja i zapošljavanja u BiH nositelju kvalifikacije;
3. U propise o visokom obrazovanju unijeti odredbu kojom bi se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogućilo online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.
4. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, u skladu s CIP-ovim Preporukama o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija u BiH licima s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ("Službeni glasnik BiH", broj 81/14).
5. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj 80/15).
6. Izmjeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj 94/16).

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Razmatrani propisi:

1. Zakon o visokom obrazovanju Zeničko-dobojskog kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 12/22),
2. Pravilnik o priznavanju inozemnih kvalifikacija (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/19).

1. Koherentna primjena precizne terminologije

Člankom 2. Pravilnika o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija propisano je značenje sljedećih pojmova (priznavanje inozemne visokoškolske obrazovne kvalifikacije, akademsko i stručno priznavanje, priznavanje razdoblja obrazovanja, informalno učenje).

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti /

Nadležno tijelo za provođenje postupka stručnog priznavanja su visokoškolske ustanove na području Zeničko-dobojskog kantona uz obvezu prethodnog pribavljanja preporuke CIP-a (članak 9. Pravilnika).

Nadležno tijelo za provođenje postupka akademskog priznavanja je visokoškolska ustanova, odnosno organizacijska jedinica na kojoj se želi nastaviti obrazovanje u sklopu svog upisnog postupka. (članak 16. stavak 1.).

Posebno pozdravljamo činjenicu da je Pravilnikom propisano da su u provođenju postupka priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije, stečenog obrazovanja odnosno kompetencija, visokoškolske ustanove obvezne zatražiti prethodnu preporuku Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja. (članak 16. stavak 6.). Uočeno je da visokoškolske ustanove rade i stručno i akademsko priznavanje, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

3. Načelo nediskriminacije

Postupak priznavanja je jednak za sve, nije dopuštena diskriminacija prema bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi, kao što su: spol, rasa, seksualna orijentacija, fizički ili drugi nedostatak, bračno stanje, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom zajednicom, imovina, rođenje, starosna dob ili neki drugi status odnosno bilo koja druga okolnost koja nije povezana s vrijednošću inozemne visokoškolske obrazovne kvalifikacije čije se priznavanje traži. (čl. 3. stavak 2.b).

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost ✓

Člankom 10. i 11. Pravilnika o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija podnositeljima zahtjeva detaljno je propisano šta se prilaže uz zahtjev i što podrazumijeva stručna provjera. Također, u provođenju postupka priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije, visokoškolska ustanova je obvezna zatražiti prethodnu preporuku CIP-a, što posebno pozdravljamo.

5. Razuman rok ✓

Zahtjev za priznavanje se rješava žurno, a najkasnije u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. (čl. 14.st. 1.).

6. Bitne razlike ✓

Inozemna visokoškolska obrazovna kvalifikacija se priznaje sve dok se ne utvrdi da postoji bitna razlika, koja može biti prepreka za njeno uspješno vrednovanje i priznavanje. (čl. 13.).

7. Integracija bolonjskih alata ✓

Propisi iz područja priznavanja i visokog obrazovanja su u potpunosti ispoštovali kriterij integracije bolonjskih alata, koji uključuje ishode učenja, dodatak diploma, kvalifikacijski okvir kao i ECTS bodove.

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija ✓

Pravilnik definira pojmove formalnog i neformalnog učenja i informalnog učenja, te spominje priznavanje prethodnog učenja i stjecanje inozemne obrazovne isprave, djelomično ili u cjelini, na daljinu. (čl.11.). Skrećemo pažnju na da se umjesto formalnog i neformalnog učenja koristi pojam formalnog i neformalnog obrazovanja.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem X

Zakon ne predviđa priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem.

10. Priznavanje izbjeglica i raseljenih osoba ✓

Člankom 5. Pravilnika propisano je da pravo na priznavanje imaju sve osobe koje iz opravdanih razloga uprkos njihovim istrajnim naporima ne mogu dokumentirati visokoškolske obrazovne kvalifikacije za koje zahtijevaju da im se priznaju. Podnositelj zahtjeva oslobođen je od troškova postupka priznavanja ukoliko ima status azilanta, osobe kojoj je priznat izbjeglički status ili osobe kojoj je priznat status supstidijarne zaštite.

11. Pravo na žalbu

Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju u slučaju stručnog i akademskog priznavanja, podnositelj zahtjeva ima pravo izjaviti žalbu senatu visokoškolske ustanove u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. Zaključujemo da je kriterij prava na žalbu ispoštovan.

12. Vrednovanje u priznavanju IVK

U provođenju postupka priznavanja inozemne visokoškolske obrazovne kvalifikacije, visokoškolska ustanova je obvezna zatražiti prethodnu preporuku CIP-a.

13. Veza osiguranja kvalitete i priznavanja

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta institucija koje izdaju visokoškolske ustanove. (članak 11. Pravnika).

14. Automatsko priznavanje

Propisi iz visokog obrazovanja ne spominje pojam automatskog priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

15. Digitalna rješenja

Zakon ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja IVK

Člankom 21. Pravilnika o visini naknade za troškove akademskog i stručnog priznavanja odlučuje svaka visokoškolska ustanova posebnom odlukom o cijeni provođenja postupka akademskog i stručnog priznavanja inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija. Po saznanjima sa kojima CIP raspolaže, cijene se kreću od 250 KM do 1.500 KM, što smatramo da je previsoka cijena. Procjena CIP-a je da troškovi ne bi smjeli premašiti iznos od 200 KM, a svaku visokoškolsku ispravu trebalo bi cijiniti jednako, bez obzira na kvalifikaciju koja se njome dokazuje, te preporuka ide u tom smjeru.

Preporuke:

1. Izmijeniti propis o priznavanju na način da nadležna obrazovna vlast preuzme nadležnost nad provedbom postupka stručnog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, a da akademsko priznavanje provodi visokoškolska ustanova na kojoj se želi nastaviti obrazovanje.
2. Izmijeniti Pravilnik o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i da se koristi naziv formalno i neformalno obrazovanje.
3. Izmijeniti Pravilnik o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u isti unese odredba o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije u određenim slučajevima bez provođenja posebnog postupka priznavanja, s ciljem olakšavanja pristupa nastavku obrazovanja i zapošljavanja u BiH nositelju kvalifikacije;
4. U propise o priznavanju unijeti odredbu kojom bi se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogućilo online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.
5. U propise o priznavanju unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).
6. U propise o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbu kojom o visini troškova stručnog priznavanja odlučuje Ministarstvo, a o visini akademskog priznavanja visokoškolska ustanova, ali da troškovi ne bi smjeli iznositi više od 200 KM.

ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA

Razmatrani propisi:

- Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 17/18),
- Zakon o visokom obrazovanju ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj:10/09).

1. Koherentna primjena precizne terminologije ✓

Člankom 2. i 3. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija definirani su ključni pojmovi- inozemna obrazovna kvalifikacija, inozemna obrazovna isprava, priznavanje i izjednačavanje kvalifikacije.

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti /

Člankom 4. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija propisano je da je tijelo nadležno za priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija Ministarstvo. Uočeno je da Zakon ne spominje podjelu na stručno i akademsko priznavanje, no imajući u vidu da na području ZHŽ ne postoji niti jedna visokoškolska ustanova, isto je opravdano.

3. Načelo nediskriminacije ✗

U dvije odredbe postoji vid diskriminacije. Prva je uvjetovanje prava na priznavanje strane kvalifikacije prebivalištem u Županiji, osim u slučaju pravnog interesa (čl. 5.), a druga je činjenica da se na području Županije priznaju samo rješenja o priznavanju izdana od Županije, a od drugih županija samo ukoliko postoji sporazum o međusobnom priznavanju s drugom županijom (čl. 2.), stoga u tom dijelu predlažemo izmjene Zakona.

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost ✓

Člankom 7. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija naveden je popis dokumentacije koju je potrebno priložiti uz zahtjev za priznavanje, a u postupku priznavanja primjenjuje se i Lisabonska konvencija o priznavanju (čl. 13.). Sukladno čl. 11. Ministarstvo je dužno voditi službenu evidenciju o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija za koje je donesena odluka, te objavljivati i ažurirati informacije o zakonskim odredbama na svojoj službenoj web stranici.

5. Razuman rok

Člankom 7. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija propisano je da se postupak priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije završava u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

6. Bitne razlike

Ministarstvo će u potpunosti priznati kvalifikaciju ukoliko ne utvrdi bitne razlike u kvalifikacijama. Ako nije moguće u potpunosti priznati kvalifikaciju zbog bitnih razlika, Ministarstvo odlučuje o mogućnosti donošenja uvjetnog, djelomičnog ili alternativnog rješenja (čl. 9.). Napominjemo da je poželjno navesti bitne razlike.

7. Integracija bolonjskih alata

Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija spominje pojmove dodatak diplomi i kvalifikacijski okvir (čl. 7. i 8.), a Zakon o visokom obrazovanju ECTS bodove i kompetencije (čl.124. i 129.).

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija

Zakon definira pojmove formalnog i neformalnog obrazovanje i informalnog učenja (čl. 2.), međutim posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih djelomičnim ili potpunim priznavanjem prethodnog učenja ne postoje, stoga preporučujemo da se iste ugrade u Zakon.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem

Ne postoje posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

10. Priznavanje kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i
osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj

Ne postoje posebne odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

11. Pravo na žalbu

Člankom 9. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija propisano je da protiv rješenja o priznavanju stranka ima pravo prigovora Ministarstvu u roku 8 dana, a o istom odlučuje tročlano povjerenstvo Ministarstva.

12. Vrednovanje u svrhu priznavanja visokoškolskih kvalifikacija

Člankom 8. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija propisano je da tijekom postupka priznavanja treba utvrditi vjerodostojnost obrazovne isprave, informacije o obrazovnom sustavu i kvalifikacijskom okviru zemlje koja je izdala kvalifikaciju, te povezanosti s EQF-om, statusu obrazovne ustanove koja je izdala kvalifikaciju, informacije o razini stečene kvalifikacije, te prava koja pripadaju nositelju kvalifikacije u zemlji gdje je kvalifikacija stečena. Također, u provođenju postupka priznavanja, Ministarstvo može zatražiti preporuku CIP-a.

13. Povezanost priznavanja i osiguranja kvalitete

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta institucija koje izdaju visokoškolske kvalifikacije, što je i navedeno u čl. 8. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija.

14. Automatsko priznavanje

Zakon ne spominje pojam automatskog priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

15. Digitalna rješenja

Zakon ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istih.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja

Pravilnikom o visini naknade i troškova priznavanja stranih obrazovnih isprava ZHŽ-a propisana je visina naknade za troškove postupka akademskog i stručnog priznavanja i ista iznosi 100,00 KM. U dijelu troškova postupka naglašene su obje vrste priznavanja, iako ih zakoni ne spominju.

Preporuke:

1. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u isti dodaju odredbe o nediskriminaciji po bilo kojem osnovu, uključujući i teritorijalni osnov, odnosno da se pravo na priznavanje strane kvalifikacije ne uvjetuje prebivalištem u Županiji, bez obzira na pravni interes. Također, brisati odredbu koja propisuje da se na teritoriju Županije priznaju samo rješenja o priznavanju koja je izdalo Ministarstvo ZHŽ. Nadalje, predlažemo da se doda odredba kojom bi rješenje Ministarstva o priznavanju u svrhu zapošljavanja vrijedilo na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.
2. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i Preporukama o priznavanju specifičnih oblika učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 69/22).
3. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).
4. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, u skladu s CIP-ovim Preporukama o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u BiH osobama s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 81/14).
5. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se u isti unese odredba o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije u određenim slučajevima bez provođenja posebnog postupka priznavanja, s ciljem olakšavanja pristupa nastavku obrazovanja i zapošljavanja u BiH nositelju kvalifikacije.
7. Izmijeniti Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija na način da se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogući online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

KANTON SARAJEVO

Razmatrani propisi:

Univerzitet u Sarajevu

1. Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo („Službene novine kantona Sarajevo“, broj: 36/22),
2. Pravilnik o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, listopad 2022.godine - Senat Univerziteta u Sarajevu.

1. Koherentna primjena precizne terminologije

Pravilnikom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija ispoštovan je kriterij koherentne primjene precizne terminologije.

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti /

Pravilnikom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija je propisano da provođenje postupka stručnog priznavanja u svrhu pristupa tržištu rada, odnosno radi zapošljavanja, provodi Univerzitet. Prije donošenja rješenja u postupku stručnog priznavanja pribavlja se mišljenje/preporuka CIP-a. Također, za provođenje postupka stručnog priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije, rektor Univerziteta rješenjem imenuje komisiju, kao stalno tijelo od najmanje tri člana. Provjera vjerodostojnosti se provodi ukoliko postoje osnovane i dokumentirane indicije da priložena isprava nije vjerodostojna, a provjera se može vršiti direktno ili posredstvom CIP-a i to elektronskim putem (e mail) ili redovnom poštom na zvaničnu adresu visokoškolske ustanove koja je izdala visokoškolsku kvalifikaciju.

Akademsko priznavanje provodi fakultet/akademija Univerziteta u svrhu nastavka obrazovanja, na kojoj nositelj inozemne visokoškolske kvalifikacije želi nastaviti obrazovanje. Prije donošenja rješenja u postupku akademskog priznavanja, fakultet/akademija Univerziteta pribavlja mišljenje CIP-a u odnosu na podneseni zahtjev. Za provođenje postupka akademskog priznavanja dekan fakulteta/akademije Univerziteta rješenjem imenuje komisiju koja broji od tri do pet članova iz naučne/umjetničke oblasti odnosno disciplina koje su zastupljene u studijskom programu na osnovu kojeg se traži priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije.

3. Načelo nediskriminacije

Pravilnikom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija je propisano da u postupku priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije nije dopuštena diskriminacija prema bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi (članak 3.stavak 1 (b)).

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost

Pravilnik o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija precizno navodi dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za stručno i akademsko priznavanje, a vode se i registri zaprimljenih i riješenih zahtjeva za priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u elektronskoj formi za svaku kalendarsku godinu posebno.

Vrednovanje inozemne obrazovne kvalifikacija se vrše isključivo na osnovu postignutih znanja, vještina i kompetencija. (članak 6.Pravilnika)

Informacije o postupcima priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija su dostupne na stranici Univerziteta.

5. Razuman rok

Prije donošenja rješenja u postupku stručnog priznavanja, Univerzitet pribavlja mišljenje/preporuku CIP-a u pogledu podnesenog zahtjeva. Komisija je obvezna u roku od 30 dana, od isteka roka koji je dužan dostaviti CIP, rektoru dostaviti izvješće koje, pored ostalog, obvezno sadrži preciznu naznaku dokaza na osnovu kojih su utvrđene i razrješnjene činjenice i okolnosti sa preporukom za donošenje rješenja po podnesenom zahtjevu za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Na osnovu izvješća i preporuke Komisije rektor Univerziteta obvezan je u roku od sedam dana donijeti rješenje po podnesenom zahtjevu za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Nakon potpisivanja rješenja, Univerzitet je obvezan isto uputiti podnositelju zahtjeva u roku od sedam dana na adresu koja je naznačena u podnesenom zahtjevu.

Prije donošenja rješenja u postupku akademskog priznavanja, Komisija je obvezna u roku od 30 dana vijeću dostaviti izvješće koje, pored ostalog, obvezno sadrži preciznu naknadu dokaza na osnovu kojih su utvrđene i razrašnjene činjenice i okolnosti sa preporukom za donošenje rješenja po podnesenom zahtjevu za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Na osnovu izvješća i preporuke komisije, vijeće je obvezno u roku od 30 dana odlučiti o podnesenom zahtjevu za akademsko priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Rješenje o podnesenom zahtjevu potpisuje dekan fakulteta/akademije Univerziteta u roku od sedam dana od dana donošenja odluke vijeća.

6. Bitne razlike

Inozemna visokoškolska obrazovna kvalifikacija se priznaje sve dok se ne utvrdi da postoji bitna razlika, koja može biti prepreka za njeno uspješno vrednovanje i priznavanje. (čl. 16. Pravilnika o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija).

7. Integracija bolonjskih alata

Propisima su u potpunosti ispoštovani kriterij integracije bolonjskih alata koji uključuje ishode učenja, dodatak diploma, kvalifikacijski okvir kao i ECTS bodove.

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija

Propisi ne predviđaju priznavanje netradicionalnih kvalifikacija.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem

Propisi ne predviđaju priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem.

10. Priznavanje izbjeglica i raseljenih osoba

Pravo na priznavanje imaju državljani Bosne i Hercegovine, strani državljani, osobe bez državljanstva, azilanti, osobe kojima je priznat izbjeglički status te osobe kojima je priznat status supsidijarne zaštite. Pravo na priznavanje imaju i sve osobe koje iz opravdanih razloga i usprkos njihovim istrajnim naporima prema ocjeni nadležnih tijela Univerziteta za provođenje postupka priznavanja ili nadležnih obrazovnih vlasti ne mogu dokumentirati kvalifikaciju za koju traže priznavanje.

11. Pravo na žalbu

Žalba se podnosi Senatu Univerziteta u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. Senat je obavezan donijeti odluku u roku od 60 dana od dana podnošenja žalbe.

12. Vrednovanje u priznavanju IVK

Nadležna tijela za provođenje postupka stručnog i akademskog priznavanja imaju obvezu prethodnog pribavljanja preporuke CIP-a.

13. Veza osiguranja kvalitete i priznavanja

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta institucija koje izdaju visokoškolske ustanove.

14. Automatsko priznavanje

Univerzitet može donijeti odluku o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije ukoliko je to predviđeno međunarodnim bilateralnim ili multilateralnim sporazumom odnosno

sporazumom o međusobnoj suradnji između Univerziteta i inozemne visokoškolske ustanove na kojoj je stečena kvalifikacija, bez provođenja posebnog postupka priznavanja.

15. Digitalna rješenja

X

Pravilnik ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja IVK

✓

Visina naknade za provođenje postupka stručnog i akademskog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija propisana je posebnom odlukom, koju utvrđuje Upravni odbor Univerziteta. Prema saznanjima CIP-a visina naknade iznosi za stručno priznavanje je 200 KM, akademsko 400 KM i doktorski studij 500 KM.

Preporuke:

1. Izmijeniti propise o priznavanju na način da nadležna obrazovna vlast preuzme nadležnost nad provedbom postupka stručnog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, a da akademsko priznavanje provodi visokoškolska ustanova na kojoj se želi nastaviti obrazovanje.

2. U propise o priznavanju unijeti odredbu kojom bi se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogućilo online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

3. U propise o priznavanju unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).

4. Izmijeniti propise o priznavanju na način da se u dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i Preporukama o priznavanju specifičnih oblika učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 69/22).

Internacionalni univerzitet u Sarajevu

1. Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo („Službene novine kantona Sarajevo“, broj: 36/22),
2. Pravilnik o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, Senat Internacionalnog Univerziteta u Sarajevu, listopad 2022. godine.

1. Koherentna primjena precizne terminologije

Pravilnikom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija ispoštovan je kriterij koherentne primjene precizne terminologije.

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti /

Pravilnikom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija je propisano da provođenje postupka stručnog priznavanja u svrhu pristupa tržištu rada, odnosno radi zapošljavanja, provodi visokoškolska ustanova. Prije donošenja rješenja u postupku stručnog priznavanja visokoškolska ustanova je obvezna pribaviti mišljenje/preporuku CIP-a. Za provođenje postupka stručnog priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije, rektor/direktor visokoškolske ustanove rješenjem imenuje komisiju od najmanje tri člana.

Akademsko priznavanje provodi organizacijska jedinica visokoškolske ustanove u svrhu nastavka obrazovanja, na kojoj nositelj inozemne visokoškolske kvalifikacije želi nastaviti obrazovanje. Prije donošenja rješenja u postupku akademskog priznavanja, organizacijska jedinica visokoškolske je obvezna pribaviti mišljenje CIP-a u odnosu na podneseni zahtjev. Organizacijska jedinica/visokoškolska ustanova obvezna je voditi registar zaprimljenih i riješenih zahtjeva za priznavanjem inozemnih visokoškolskih kvalifikacija.

3. Načelo nediskriminacije

Pravilnikom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija je propisano da u postupku priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije nije dopuštena diskriminacija prema bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi (članak 3.stavak 1 (b)).

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost

Pravilnik o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija precizno navodi dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za stručno i akademsko priznavanje.

Vrednovanje inozemne obrazovne kvalifikacija se vrše isključivo na osnovu postignutih znanja, vještina i kompetencija. (članak 6.Pravilnika)

Informacije o postupcima priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija su dostupne na stranici Internacionalnog univerziteta u Sarajevu.

5. Razuman rok

Prije donošenja rješenja u postupku stručnog priznavanja, visokoškolska ustanova je obvezna pribaviti mišljenje CIP-a u pogledu podnesenog zahtjeva. Komisija je obvezna u roku od 30 dana, od isteka roka koji je dužan dostaviti CIP, rektoru dostaviti izvješće koje, pored ostalog, obvezno sadrži preciznu naznaku dokaza na osnovu kojih su utvrđene i razrješnjene činjenice i okolnosti sa preporukom za donošenje rješenja po podnesenom zahtjevu za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Na osnovu izvješća i preporuke Komisije rektor Univerziteta obvezan je u roku od sedam dana donijeti rješenje po podnesenom zahtjevu za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Nakon potpisivanja rješenja, visokoškolska ustanova je obvezna isto uputiti podnositelju zahtjeva u roku od sedam dana na adresu koja je naznačena u podnesenom zahtjevu.

Prije donošenja rješenja u postupku akademskog priznavanja, Komisija je obvezna u roku od 30 dana vijeću dostaviti izvješće koje, pored ostalog, obvezno sadrži preciznu naknadu dokaza na osnovu kojih su utvrđene i razrašnjene činjenice i okolnosti sa preporukom za donošenje rješenja po podnesenom zahtjevu za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Na osnovu izvješća i preporuke komisije, vijeće je obvezno u roku od 30 dana odlučiti o podnesenom zahtjevu za akademsko priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije. Rješenje o podnesenom zahtjevu potpisuje rukovoditelj organizacijske jedinice u roku od sedam dana od dana donošenja odluke vijeća. Nakon potpisivanja rješenja, organizacijska jedinica je obvezna isto uputiti podnositelju zahtjeva u roku od sedam dana na adresu koja je naznačena u podnesenom zahtjevu.

6. Bitne razlike

Inozemna visokoškolska obrazovna kvalifikacija se priznaje sve dok se ne utvrdi da postoji bitna razlika, koja može biti prepreka za njeno uspješno vrednovanje i priznavanje. (čl. 16. Pravilnika o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija).

7. Integracija bolonjskih alata

Propisima su u potpunosti ispoštovani kriterij integracije bolonjskih alata koji uključuje ishode učenja, dodatak diploma, kvalifikacijski okvir kao i ECTS bodove.

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija

Propisi ne predviđaju priznavanje netradicionalnih kvalifikacija.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem X

Propisi ne predviđaju priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem.

10. Priznavanje izbjeglica i raseljenih osoba ✓

Pravo na priznavanje imaju državljani Bosne i Hercegovine, strani državljani, osobe bez državljanstva, azilanti, osobe kojima je priznat izbjeglički status te osobe kojima je priznat status supsidijarne zaštite. Pravo na priznavanje imaju i sve osobe koje iz opravdanih razloga i usprkos njihovim istrajnim naporima prema ocjeni nadležnih organa visokoškolske ustanove za provođenje postupka priznavanja ili nadležnih obrazovnih vlasti ne mogu dokumentirati kvalifikaciju za koju traže priznavanje.

11. Pravo na žalbu ✓

Žalba se podnosi Senatu visokoškolske ustanove u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. Senat visokoškolske ustanove je obvezan donijeti odluku u roku od 60 dana od dana podnošenja žalbe.

12. Vrednovanje u priznavanju IVK ✓

Nadležna tijela za provođenje postupka stručnog i akademskog priznavanja imaju obvezu prethodnog pribavljanja preporuke CIP-a.

13. Veza osiguranja kvalitete i priznavanja ✓

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta institucija koje izdaju visokoškolske ustanove.

14. Automatsko priznavanje ✓

Visokoškolska ustanova može donijeti odluku o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije ukoliko je to predviđeno međunarodnim bilateralnim ili multilateralnim sporazumom, bez provođenja posebnog postupka priznavanja.

15. Digitalna rješenja X

Pravilnik ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja IVK

Visina naknade za provođenje postupka stručnog i akademskog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija propisana je posebnom odlukom, koju utvrđuje Upravni odbor

Preporuke:

1. Izmijeniti propise o priznavanju na način da nadležna obrazovna vlast preuzme nadležnost nad provedbom postupka stručnog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, a da akademsko priznavanje provodi visokoškolska ustanova na kojoj se želi nastaviti obrazovanje.

2. U propise o priznavanju unijeti odredbu kojom bi se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogućilo online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

3. U propise o priznavanju unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).

4. Izmijeniti propise o priznavanju na način da se u dijelu koji se odnosi na neformalno obrazovanje i informalno učenje doda odredba o priznavanju istih sukladno CIP-ovim Preporukama o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 94/16) i Preporukama o priznavanju specifičnih oblika učenja ("Službeni glasnik BiH", broj: 69/22).

BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON

Razmatrani propisi:

1. Zakon o priznavanju inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona“ broj: 4/21),
2. Zakon o visokom obrazovanju obrazovanju („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona“, broj: 2/10).

1. Koherentna primjena precizne terminologije

Člankom 3. Zakona o priznavanju inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija (u daljnjem tekstu: Zakon) propisano je značenje sljedećih pojmova (priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije, akademsko priznavanje, priznavanje razdoblja obrazovanja, vrednovanje, formalno obrazovanje, neformalno obrazovanje, informalno učenje).

2. Nadležnost tijela za priznavanje i jasna podjela odgovornosti

Nadležno tijelo za provođenje postupka stručnog priznavanja je Ministarstvo uz obvezu prethodnog pribavljanja preporuke Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja. (članak 9. Zakona).

Nadležno tijelo za provođenje postupka akademskog priznavanja je visokoškolska ustanova, odnosno organizacijska jedinica na kojoj se želi nastaviti obrazovanje u sklopu svog upisnog postupka. (članak 16. stavak 1. Zakona).

Posebno pozdravljamo činjenicu da je Zakonom propisano da su u provođenju postupka priznavanja inozemne visokoškolske kvalifikacije, stečenog obrazovanja odnosno kompetencija, visokoškolske ustanove obvezne zatražiti prethodnu preporuku Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja. (članak 16. stavak 6.).

3. Načelo nediskriminacije

Postupak priznavanja je jednak za sve, nije dopuštena diskriminacija prema bilo kojem stvarnom ili pretpostavljenom temelju, kao što su: spol, rasa, seksualna orijentacija, tjelesni ili drugi nedostatak, bračno stanje, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom zajednicom, imovina, rođenje, starosna dob ili neki drugi status odnosno bilo koja druga okolnost koja nije povezana s vrijednošću inozemne visokoškolske obrazovne kvalifikacije čije se priznavanje traži” – članak 2. stavak 2b).

4. Koherentnost, transparentnost i pouzdanost ✓
-

Člankom 10. i člankom 11. Zakona o podnositeljima zahtjeva detaljno je propisana i obrazložena dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za stručno priznavanje i objašnjenje šta stručna provjera podrazumijeva. Informacije za priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija nisu dostupne na stranici Ministarstva te predlažemo da iste budu dostupne na zvaničnoj internetskoj stranici.

5. Razuman rok ✓
-

Zahtjev za priznavanje se rješava žurno, a najkasnije u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. (čl. 14. st. 1).

6. Bitne razlike ✓
-

Inozemna visokoškolska obrazovna kvalifikacija se priznaje sve dok se ne utvrdi da postoji bitna razlika, koja može biti prepreka za njeno uspješno vrednovanje i priznavanje. (čl. 13).

7. Integracija bolonjskih alata ✓
-

Zakonom je u potpunosti ispoštovan kriterij integracije bolonjskih alata koji uključuje ishode učenja, dodatak diploma, kvalifikacijski okvir (čl. 12 Zakona) kao i ECTS bodove (čl. 115. Zakona o visokom obrazovanju).

8. Priznavanje netradicionalnih kvalifikacija ✓
-

Zakon definira pojmove formalnog i neformalnog obrazovanja i informalnog učenja. Pohvalno je istaći činjenicu da je člankom 1. stavak 1. propisano da zakon predviđa i priznavanje prethodnog učenja.

9. Priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom
zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem ✗
-

Zakon ne predviđa priznavanje kvalifikacija stečenih završetkom zduženih studija i prekograničnim obrazovanjem.

10. Priznavanje izbjeglica i raseljenih lica

/

Člankom 5. Zakona propisano je da pravo na priznavanje imaju državljani Bosne i Hercegovine, strani državljani, osobe bez državljanstva, azilanti, osobe kojima je priznat izbjeglički status te osobe kojima je priznat izbjeglički status te osobe kojima je priznat status supstidijarne zaštite. Pravo na priznavanje imaju sve osobe koje iz opravdanih razloga i uprkos njihovim istrajnim naporima ne mogu dokumentirati visokoškolske obrazovne kvalifikacije za koje zahtijevaju da im se priznaju. Međutim, nisu razrađene procedure da li izbjeglice i raseljene osobe ispunjavaju relevantne uvjete za pristup visokoškolskom obrazovanju, daljim visokoškolskim obrazovnim programima ili djelatnostima za zapošljavanje, i slučajevi kada se kvalifikacije ne mogu dokazati dokumentima, stoga stoga naša preporuka ide u tom smjeru.

11. Pravo na žalbu

✓

U postupku stručnog priznavanja protiv prvostupanjskog rješenja podnositelj zahtjeva ima pravo izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana prijema rješenja Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde. (čl. 15. Zakona)

U postupku akademskog priznavanja protiv rješenja donesenog u prvom stupnju, podnositelj zahtjeva ima pravo izjaviti žalbu senatu visokoškolske ustanove u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. (čl. 17. Zakona)

12. Vrednovanje u priznavanju IVK

✓

Nadležna tijela za provođenje postupka stručnog i akademskog priznavanja imaju obvezu prethodnog pribavljanja preporuke CIP-a.

13. Veza osiguranja kvalitete i priznavanja

✓

Pri priznavanju kvalifikacija utvrđuje se kvaliteta ustanova koje izdaju visokoškolske ustanove. (članak 16. Zakona)

14. Automatsko priznavanje

X

Zakon ne navodi pojam automatskog priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

15. Digitalna rješenja

X

Zakon ne predviđa digitalna rješenja prilikom priznavanja kvalifikacija, stoga naša preporuka predviđa postojanje istog.

16. Ekonomičnost postupka priznavanja IVK

O visini naknade za troškove akademskog i stručnog priznavanja odlučuje svaka visokoškolska ustanova posebnom odlukom o cijeni provođenja postupka akademskog priznavanja inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija. Visina naknade ne može biti veća od stvarnih troškova postupka priznavanja.

Pohvalno je da je podnositelj zahtjeva oslobođen troškova postupka priznavanja ukoliko ima status azilanta, osobe kojoj je priznat izbjeglički status ili osobe kojoj je priznat status supstidijarne zaštite. Prema saznanjima CIP-a, iznos je 150KM što se smatra prihvatljivom cijenom postupka.

Preporuke:

1. U propise o priznavanju unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija stečenih završetkom združenih studija i prekograničnim obrazovanjem sukladno CIP-ovom Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih prekograničnim obrazovanjem ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15) i Preporukom o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija stečenih zajedničkim programima ("Službeni glasnik BiH", broj: 80/15).
2. U Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija unijeti odredbe o priznavanju kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, u skladu s CIP-ovim Preporukama o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u BiH osobama s nedovoljnom dokumentacijom ili bez dokumentacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 81/14).
3. Izmijeniti Zakon o o priznavanju inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija na način da se u isti unese odredba o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije u određenim slučajevima bez provođenja posebnog postupka priznavanja, s ciljem olakšavanja pristupa nastavku obrazovanja i zapošljavanja u BiH nositelju kvalifikacije.
4. U propise o priznavanju unijeti odredbu kojom bi se podnositelju zahtjeva za priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije omogućilo online apliciranje, te automatizaciju i digitalizaciju cijelog procesa uključujući i izdavanje rješenja o priznavanju.

ZAKLJUČAK

Lisabonska konvencija, kao međunarodni ugovor, trebala bi imati supremaciju nad domaćim zakonodavstvom, samim tim, obveza Bosne i Hercegovine je da sve nadležne obrazovne vlasti usklade i ujednače svoje zakonodavstvo sa istom. Postupci priznavanja u BiH su različito regulirani i propisani su zakonima o priznavanju, zakonima o nostrifikaciji i ekvivalenciji, zakonima o visokom obrazovanju i drugim podzakonskim aktima. Analiza propisa iz područja priznavanja temeljila se na 16 kriterija detaljnije opisanim u uvodnom dijelu analize. Sukladno zapažanjima CIP je izdao preporuke svim nadležnim obrazovnim vlastima pojedinačno, s ciljem unapređenja potpunog usklađivanja propisa o priznavanju u Bosni i Hercegovini s Lisabonskom konvencijom i njezinim pratećim dokumentima.

Obzirom na analize iz 2019. godine, u kojima je uočeno zastarjelo zakonodavstvo u području priznavanja, visokoškolske ustanove su bile prinuđene djelovati i donositi podzakonske akte u području priznavanja te ističemo uočeno:

Senat Sveučilišta u Mostaru usvojio je Pravilnik o priznavanju obrazovnih isprava i razdoblja studija stečenih na drugim visokoškolskim ustanovama broj: 01-2682/23 od 11.05.2023. godine. Senat Univerziteta Džemal Bijedić usvojio je Pravilnik o priznavanju stranih visokoškolskih obrazovnih isprava, kvalifikacija i perioda studiranja u cilju nastavka obrazovanja na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, srpanj 2018. godine. Senat Sveučilišta Hercegovina usvojio je Pravilnik o akademskom priznavanju broj R-202-4-1/17 od 15.12.2017. godine.

Sve navedeno uz nove preporuke CIP-a vodi ka izmjeni postojećeg Zakona, napuštanju postupaka nostrifikacije i ekvivalencije te uvođenju postupka priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija.

Analiza zakonskih i podzakonskih propisa o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija pokazala je da su nakon usvajanja Mape puta za sustavnu provedbu Lisabonske konvencije djelomično donešeni novi propisi o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija koji su usklađeni s odredbama Lisabonske konvencije i njezinih pratećih dokumenata.

Usvajanjem preporuka Mape puta za sustavnu provedbu Lisabonske konvencije, u periodu od 2019. godine do danas, Republika Srpska i kantoni u Federaciji Bosne i Hercegovine donijeli su nove zakonske propise:

Republika Srpska je 2023. godine donijela novi Pravilnik o postupku priznavanja strane visokoškolske kvalifikacije I 2020 .godine Zakon o visokom obrazovanju Republike Srpske.

Unsko-sanski kanton donio je 2021. godine Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija. Tuzlanski kanton 2022. godine donio je Zakon o dopunama Zakona o visokom obrazovanju, Zeničko-dobojski kanton donio je 2022.godine Zakon o visokom obrazovanju Zeničko-dobojskog kantona i Pravilnik o priznavanju inozemnih kvalifikacija 2019.godine, Kanton Sarajevo donio je Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo 2022.godine i Pravilnik o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija, Senat Univerziteta u Sarajevu i

Senat Internacionalnog Univerziteta u Sarajevu, Zakon o priznavanju inozemnih visokoškolskih obrazovnih i Bosansko-podrinjski kanton donio je Zakon o priznavanju inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija 2021.godine.

Misija CIP-a je promocija i isticanje važnosti ujednačenih postupaka priznavanja na cijelom području Bosne i Hercegovine. Za lakše postizanje ovog cilja izrađen je Model zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih isprava koji može poslužiti kao osnova za donošenje novih ili izmjena postojećih propisa o priznavanju, a u potpunosti usuglašen sa odredbama Lisabonske konvencije i njezinih pratećih dokumenata. Njime se sugerira da nadležnost u priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija mora biti jasno definira te podijeljena na tijela koja vrše isključivo stručno priznavanje te da akademsko priznavanje rade organizacijske jedinice visokoškolskih ustanova na kojima se želi nastaviti daljnje školovanje.

Informacije o postupcima priznavanja, podnošenju zahtjeva, potrebnoj dokumentaciji te tijeku postupka priznavanja trebaju biti jasna i javno dostupna.

Cijena postupka priznavanja ne bi trebala prelaziti stvarni trošak postupka.

Podnositelj zahtjeva mora imati pravo žalbe te istaknute detaljne informacije o žalbenom postupku kada je ishod priznavanja negativan.

Potrebno je razviti detaljne procedure priznavanja za sve postupke priznavanja koji uključuju specifične vidove učenja, neformalno obrazovanje i informalno učenje, priznavanje kvalifikacija izbjeglica, raseljenih osoba i osoba u situaciji sličnoj izbjegličkoj, priznavanje prekograničnog obrazovanja, zajedničkih kvalifikacija i drugo, a temelj tomu jeste izmjena zakona koji predviđa mogućnost priznavanja istih.

Jednom izvršeno priznavanje inozemne visokoškolske kvalifikacije te rješenje izdano u svrhu stručnog priznavanja, pravno je prohodno i vrijedi na cijelom području Bosne i Hercegovine.